

Fiches financiële beleids- en bedrijfsvoering

Versie 19 november 2019, Ministerie van Financiën, Begrotingszaken/BBH

Leningen (beleidsinstrument en financieringsinstrument)

Wat is een lening?

Een lening is een geldbedrag dat tijdelijk door een partij (de geldgever) wordt verstrekt aan een andere partij (de geldnemer) op voorwaarde dat het bedrag later wordt terugbetaald (afgelost). In beginsel wordt voor het verstrekken van een lening een vergoeding betaald in de vorm van rente. Soms worden ook (andere) kosten in rekening gebracht of moet een garantie¹ door het Rijk worden afgegeven om het debiteurenrisico van een derde af te dekken.

Het Rijk kent twee vormen leningen, te weten:

1. Beleidsinstrument; het verstrekken van leningen;
2. Financieringsinstrument; het aangaan van leningen.

Ad 1) Het verstrekken van leningen

Als beleidsinstrument worden leningen door het Rijk ingezet als geldgever. De leningen worden verstrekt ter financiering van andere partijen (bedrijven, instellingen, rechtspersonen en natuurlijke personen (denk aan studiefinancieringen), internationale organisaties, andere gebiedsdelen van het Koninkrijk) met het doel om bepaalde maatschappelijke of politieke doeleinden te realiseren.

Dergelijke leningen leiden voor het Rijk in financieel opzicht tot directe kasuitgaven, maar daar staan (toekomstige) vorderingen tegenover, namelijk de te ontvangen aflossingen en eventuele te ontvangen rente als vergoeding.

Als een lening wordt gekwalificeerd als een risicoregeling, wordt er een vergoeding gevraagd. Op basis van het ingevulde toetsingskader risicoregeling² vraagt de Staat als lening verstrekker een marktconforme, kostendekkende premie/rente. Zie verder de administratie en de rol van het parlement hieronder.

De hoogte van de rente wordt vaak gelijkgesteld aan de rente waartegen het Rijk zich financiert, zoals bij leningen uit hoofde van schatkistbankieren of bij leningen aan Sint Maarten. Indien de rente lager wordt vastgesteld kent de lening in feite een subsidie-element (zie hierna).

Algemeen of publiek belang; subsidie-element

Het verstrekken van leningen om commerciële redenen is geen overheidstaak. Daarom is er bij het verstrekken van een lening door het Rijk altijd sprake van een *algemeen of publiek* belang waaraan andere voorwaarden zijn verbonden dan wanneer geld op de kapitaalmarkt wordt geleend, zoals een lagere rente, geen rente, minder zware garanties, een langere looptijd, kwijscheldingscondities. Een lening, verstrekt door het Rijk waaraan betere, zachtere voorwaarden zijn verbonden dan op de kapitaalmarkt, is aan te merken als een subsidie op basis van Titel 4.2, artikel 4:21 van de Awb.

Een subsidie is een aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het doel om bepaalde activiteiten van de aanvrager te faciliteren, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten. Om die reden geldt ook artikel 4:23 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dit artikel bepaalt dat een subsidie wordt verstrekt op basis van een wettelijk voorschrift. Dit betekent dat ook de lening die wegens de zachte voorwaarden³ als een subsidie is aan te merken, op een wettelijk voorschrift moet worden gebaseerd.

Voorbeelden van wettelijke voorschriften of regelingen op basis waarvan leningen aan derde partijen (buiten de EMU-sector overheid) worden verstrekt, zijn een aantal kredietregelingen van het Ministerie van EZK, zoals Qredits voor het verstrekken van microkredieten en MKB-krediet ter versterking van het innovatievermogen van sectoren in het bedrijfsleven en de studiefinancieringsregelingen van het Ministerie van OCW voor studenten.

¹ Een garantie is een afspraak waarmee een onvoorwaardelijke zekerheidstelling wordt afgegeven door het Rijk aan een derde voor de situatie dat met betrekking tot die partij een bepaalde omstandigheid zich voordoet.

² Zie Fiche begrotingsreserve, deel 2 risicovoorzieningen en Begrotingsregels bijlage 3. Beleidskader risicoregelingen.

³ Zoals de lagere rente, geen rente, minder zware garanties, een langere looptijd, kwijscheldingscondities. Daarmee is niet gezegd dat een door het Rijk in rekening te brengen lage rente niet marktconform kan zijn.

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*

Nee, tenzij-beleid

Voor het verstrekken van leningen of kredieten aan derde partijen door het Rijk geldt een *Nee, tenzij-beleid*. Dit houdt in dat het Rijk in beginsel geen leningen aan derden verstrekt. Reden is dat het verstrekken van een lening financiële verplichtingen met zich mee brengt.

Dit betekent dat het Rijk alleen in bijzondere bestuurlijk of politiek gewenste situaties daartoe kan overgaan. De redenen voor het *Nee, tenzij-beleid* zijn:

- a. op verstrekte leningen wordt debiteurenrisico gelopen, d.w.z. het risico dat de debiteur de rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomt⁴;
- b. het toepassen van het leningsinstrument brengt een extra administratieve last met zich mee. Gedurende de looptijd van de lening (risicoregeling) moet immers een administratie worden bijgehouden om de gestelde voorwaarden voor de rentebetaling, aflossing en het risico over de afgegeven zekerheid door het Rijk voor het risico van de debiteuren. Vooral bij leningen die verstrekt worden in het kader van een wettelijke regeling die meerjarig doorlopen is het voeren van een leningenadministratie een administratieve last;
- c. mogelijke problemen met staatssteunregels van Brussel op basis van artikelen 107, 108 en 109 Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU). Het Rijk kan met de staatssteunregels te maken krijgen, als er sprake is van een maatregel die met staatsmiddelen is bekostigd en die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalst of dreigt te vervalsen en het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt. Bij het verlenen van steun moeten deze bepalingen in acht worden genomen. Staatssteun is in principe verboden (artikel 107 lid 1 VWEU), omdat hiermee de mededinging op de Europese markt kan worden verstoord, maar er zijn vele uitzonderingen op het staatssteunverbod. Steunmaatregelen in de vorm van garanties en leningen kunnen onder andere hieronder vallen.
- d. de manier waarop het CBS en Eurostat naar leningen kijken i.v.m. de EMU kan een probleem vormen. Leningen kunnen door CBS/Eurostat voor registratie als financiële transacties worden gekwalificeerd, waardoor het verstrekken van een marktconforme lening slechts een mutatie is die een verandering in de samenstelling van het kapitaal is. Je wordt er dus niet armer of rijker van. Als dit het geval is, is zo'n lening niet relevant voor het EMU-saldo en valt ook niet onder het uitgavenplafond, waardoor de lening budgettair gezien als 'gratis geld' kan worden beschouwd. Dit is niet terecht, omdat het extra geld immers moet worden geleend waarvoor rente en aflossing wordt betaald. Echter, om als financiële transactie te worden gekwalificeerd zal de lening marktconform moeten zijn. Dit wordt streng getoetst door het CBS en Eurostat. Het marktconform geld uitlenen is wel relevant voor de EMU-schuld. Leningen die niet door het CBS/Eurostat worden aangeduid als financiële transactie zijn wél relevant voor het EMU-saldo en de EMU-schuld en komen ten laste van het uitgavenplafond.

Verstrekking van leningen: in privaatrechtelijke of publiekrechtelijke vorm

Het verstrekken van leningen aan bedrijven geschiedt in de vorm van een overeenkomst, conform het Burgerlijk Wetboek. Dit geldt bijvoorbeeld ook voor het sluiten van leningen in het kader van het schatkistbankieren door rechtspersonen buiten het Rijk.

Het sluiten van een leningsovereenkomst is een privaatrechtelijke rechtshandeling op basis van artikel 4.6, eerste lid, van de CW 2016. Op basis van deze bepaling is iedere minister bevoegd om namens de Staat der Nederlanden privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten, dus ook het verstrekken van een lening.

Omdat een lening vanwege de "zachte" voorwaarden als een subsidie, als bedoeld in artikel 4:21 van de Awb, is aan te merken, kan de lening ook in de vorm van een beschikking worden afgegeven. Zie artikel 4:36 van de Awb. Voorbeelden hiervan zijn beschikkingen voor de studieleningen die aan de studenten worden afgegeven.

De wettelijke grondslag voor het verstrekken van leningen is o.a. geregeld in artikel 5.5 (Verplicht schatkistbankieren) van de CW 2016. Deze bepaling regelt dat de Minister van Financien leningen en kredieten aan de rechtspersonen met een wettelijke of publieke taak kan verstrekken - in overeenstemming met de beleidsverantwoordelijke minister - ten laste van Nationale Schuld. Artikel

---

⁴ Vanwege het debiteurenrisico worden verstrekte leningen gerekend tot de zogenoemde risicoregelingen. Zie ook het fiche Begrotingsreserves.

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*

5.6 van de CW 2016 regelt deze mogelijkheid voor het lenen en verstrekken van kredieten aan rechtspersonen die vrijwillig aan het schatkistbankieren deelnemen.

Leningen zonder een wettelijke grondslag; incidentele leningen

Om bestuurlijk of politiek gewenste redenen worden er soms leningen verstrekt, ook als daarvoor geen wettelijke regeling of basis bestaat. Aangezien leningen door het Rijk wegens andere voorwaarden als een subsidie (artikel 4:21 van de Awb) worden aangemerkt, moet de lening op een wettelijk voorschrift worden gebaseerd. Dit is geregeld in artikel 4:23 van de Awb.

Aan dit voorschrift kan in dat geval worden voldaan door gebruik te maken van een van de bijzondere situaties (artikel 4.23, derde lid, van de Awb, via de memorie van toelichting bij een begrotingswetsvoorstel. Dit is nodig om voor deze leningen te kunnen voldoen aan de eis van de wettelijke basis. De leningen die zo de wettelijke basis via de memorie van toelichting van de begroting krijgen, worden in de praktijk ook *incidentele leningen* genoemd.

Voorhangprocedure?

In bepaalde gevallen is de parlementaire voorhangprocedure op basis van artikel 4.7, van de CW 2016 aan de orde. Dat is het geval bij leningen aan privaatrechtelijke rechtspersonen, indien die leningen wezenlijke kenmerken van eigen vermogen hebben, zoals een converteerbare lening of een achtergestelde lening. De voorhangprocedure voorziet in de verplichting om de beide Kamers van de Staten-Generaal vooraf te informeren over het voornemen zo'n lening aan te gaan en biedt de Staten-Generaal de mogelijkheid zich voor het sluiten van de lening uit te spreken over de wenselijkheid ervan. De voorhangprocedure is niet van toepassing als een wettelijke regeling de rechtsgrond biedt voor de verstrekking.

Administratief beheer leningen

Met administratief beheer van leningen die op wettelijk regelingen zijn gebaseerd zijn de beleidsverantwoordelijke ministers zelf belast.

In het FMO/IOFEZ-verband zijn (sinds 2010) bestuurlijke afspraken gemaakt over het centraliseren van het administratief beheer van *de incidentele leningen* bij het Ministerie van Financiën. Dat beheer is belegd bij de Rijkshoofdboekhouding (RHB). Het betrokken ministerie blijft verantwoordelijk voor het beleid voor de leningen, het sluiten van de overeenkomst en het aangaan van de betreffende verplichting. De Minister van Financiën draagt bij deze leningen zorg voor het uitbetalen van de lening (in een keer of in tranches) en het tijdig, juist en volledig incasseren van rente en aflossing. De uitbetaalde en geïncasseerde bedragen worden door de RHB via de rekening-courant, doorbelast aan het betrokken ministerie. De RHB stelt het betrokken ministerie tijdig op de hoogte van betalingsachterstanden (van rente en aflossing) van derden die geleend hebben (debiteuren). Het betrokken ministerie is er verantwoordelijk voor de debiteur tot nakoming van diens betalingsverplichtingen aan te zetten, desnoods door tussenkomst van de sterke arm.

Om het risico voor begroting IX van het Ministerie van Financiën af te dekken dat de partij die heeft geleend zijn rente- en aflossingsverplichtingen niet nakomt, wordt met het betrokken ministerie per incidentele lening een interne of onderlinge garantie-afpraak (een quasi-garantie-overeenkomst) gemaakt op grond waarvan het betrokken ministerie het Ministerie van Financiën budgettair vrijwaart voor een eventuele insolventie van de betrokken debiteur.

Om de RHB in staat te stellen haar administratief behorende taak voor de incidentele leningen adequaat uit te voeren, is het van belang dat in voorkomende gevallen een ministerie, dat voornemens is een incidentele lening te verstrekken, dit via de IRF in een zo vroeg mogelijk stadium bij de RHB meldt.

Ad 2) Leningen als financieringsinstrument; aangaan van leningen

Als financieringsinstrument worden leningen door het Rijk aangegaan als geldnemer ter financiering van een begrotingstekort en voor herfinanciering van aflopende leningen. Opgenomen leningen leiden voor het Rijk tot directe kasontvangsten (inkomsten), maar daar staat een toegenomen schuld tegenover, namelijk de in de toekomst terug te betalen leningen.

Rijksuitgaven worden in eerste instantie niet gefinancierd door het lenen, maar uit de algemene middelen. Alleen het overall-tekort op de rijksbegroting wordt gefinancierd met (staats)leningen. Daarnaast worden aflopende (staats)leningen door nieuwe leningen vervangen (herfinanciering). De tekort- en herfinanciering kan als externe financiering worden aangemerkt.

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*

Externe financiering van het begrotingstekort en van aflopende staatsleningen vindt centraal plaats door het Ministerie van Financiën (het Agentschap van de Generale Thesaurie van Financiën). Andere ministers mogen in beginsel niet lenen ter bekostiging van hun beleidsuitgaven en hun bedrijfsvoering. Uit artikel 4.18 van de CW 2016 blijkt dat het beheer van de staatsschuld en het sluiten van leningsovereenkomsten voor de tekort- en herfinanciering van de staatsschuld de exclusieve bevoegdheid van de Minister is.

De reden voor de centralisatie is het realiseren van doelmatigheid door de nodige specifieke expertise voor een adequaat optreden op de geld- en kapitaalmarkt te bundelen en door het realiseren van schaalvoordelen. De Staat kan daardoor en door de zekerheid op terugbetaling te bieden onder gunstige voorwaarden geld aantrekken (met name de laagste rente).

Uitzonderingen externe financiering

Ondanks de terughoudendheid voor het lenen door andere ministers dan de Minister van Financiën, bevat artikel 4.6, derde lid, van de CW 2016 een beperkte versoepeling van de hoofdregel dat alleen de Minister van Financiën namens de Staat leningsovereenkomsten sluit. Dit artikellid regelt dat een vakminister een leningsovereenkomst mag aangaan als de Minister van Financiën daarmee instemt. Dit geschiedt in de praktijk door de desbetreffende overeenkomsten mede te ondertekenen. Op deze manier is geborgd dat de Minister van Financiën het overzicht bewaart van de Nederlandse staatsschuldpositie. Ook wordt geborgd dat de leenovereenkomst geen voorwaarden bevat die nadelig zijn voor de Nederlandse Staat. Het Agentschap van Financiën dient daarom een advies te geven over de exacte leenvoorwaarden. Tevens kan de inhoud van de leenvoorwaarden relevant zijn voor het beoordelen van de doelmatigheid van de lening.

Andere ministers mogen namens de Staat dus **alleen** leningsovereenkomsten sluiten voor specifiek beleid dat *geen* betrekking heeft op de tekort- en herfinanciering van aflopende geldleningen met instemming van de Minister van Financiën. Hiervan is sprake als supranationale overheidsinstanties, zoals de EU of de Europese Investeringsbank, om een beleidsmatige of politieke reden willen bijdragen aan de financiering van bepaalde uitgaven van het Rijk op een bepaald beleidsterrein (vaak investeringsprojecten). In bepaalde situaties kan het medefinancieren met een geldlening van deze organisaties doelmatig zijn. Het Agentschap van Financiën kan (mede op basis van de precieze leenvoorwaarden) adviseren of in een concrete situatie sprake is van een doelmatigheidsvoordeel.

Het Rijk kent naast *externe financiering* ook een vorm van *interne financiering* voor de dienstonderdelen van het Rijk (artikel 1.1. van de CW 2016), zoals de agentschappen van de ministeries. Deze agentschappen kunnen voor de financiering van investeringen ten behoeve van de uitvoering van hun taken gebruik maken van een leenfaciliteit. De leenfaciliteit op basis van artikel 28 van de Regeling Agentschappen is een interne leenconstructie, waarbij een quasi-leenovereenkomst met het Ministerie van Financiën (het Agentschap van Financiën) wordt gesloten. Er is dus geen sprake van het aangaan van leningen door agentschappen op de kapitaalmarkt. Dit geldt ook voor sommige deelnemers van het schatkistbankieren met een leenfaciliteit. Zie ook het Fiche over het schatkistbankieren bij Het Rijk.

Mogelijkheid en procedure voor leningen en kredieten voor de bedrijfsvoering

Ook in de bedrijfsvoeringssfeer komt externe financiering door betrokken ministeries voor, bijvoorbeeld via leverancierskrediet of in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke, kredietvoorzieningen voor maximaal één jaar van een derde partij. Dergelijke kredietvoorzieningen van een derde aan een ministerie worden niet beschouwd als een vorm van het aangaan van een geldlening door dat ministerie. Dat geldt ook voor in het maatschappelijk verkeer gebruikelijke huur-, huurkoop- en lease-constructies met een financieringscomponent.

Bij dergelijke kredietvoorzieningen en financieringsconstructies is het Agentschap van Financiën dus niet betrokken, althans niet op grond van artikel 4.6, derde lid, van de CW 2016, maar op basis van de Regeling financieel beheer van het Rijk.

Bij huur-, huurkoop- en lease-constructies boven een bepaald bedrag of voor een periode van langer dan 10 jaar dient op grond van artikel 2, eerste lid, van de Regeling financieel beheer van het Rijk de Minister van Financiën (in casu de IRF) betrokken te worden.

Relevante grondslagen c.q. regelgeving voor leningen

- Artikel 1.1. (Dienstonderdeel van het Rijk) van de CW 2016.

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*

- Artikel 4.6, eerste, derde lid en artikel 4.18, onder b van de CW 2016.
- Artikel 4.7 CW 2016.
- Artikel 5.5 (Lenen en verstrekken van kredieten bij verplicht schatkistbankieren) en 5.6 (Lenen en verstrekken van kredieten bij vrijwillig schatkistbankieren) van de CW 2016. Zie ook Fiche over schatkistbankieren bij het Rijk in HAFIR
- Artikel 4.19, derde lid van de CW 2016 (Specifieke taak Financien voor het beheer van leningen en garanties Rijk).
- Artikel 2, eerste lid van de Regeling financieel beheer van het Rijk.
- Andere wetten, zoals artikel 16, zevende lid, van de Rijkswet financieel toezicht aan Curaçao en Sint Maarten.

Relevante aspecten vanuit financiële beheersing en financieel beheer
---

- Administratie
- Audit
- Autorisatie/budgetrecht
- Beleidscontrol
- Beleidsuitvoering

- Begrotingsbeheer
- Begrotings- en verantwoordingsproces
- Financieel beheer
- Materieelbeheer
- Ministeriële verantwoordelijkheid

Administratie

De administratie van verstrekte leningen wordt door het betrokken ministerie bijgehouden. Uitzondering hierop is de administratie van leningen die niet op een wettelijke grondslag zijn gebaseerd (incidentele leningen). De administratie voor deze leningen wordt op basis van een bestuurlijke afspraak in het FMO/IOFEZ door de Rijkshoofdboekhouding van het Ministerie van Financiën gevoerd. Zie ook bij *leningen zonder wettelijke grondslag*.

De leningen zijn vermogensbestanddelen van het Rijk. Om die reden moeten de openstaande standen van de verstrekte en aangepane leningen uit de rijkssaldibalans blijken. De verstrekte leningen worden als vordering (activa) en de opgenomen leningen als schuld (passiva) in de rijkssaldibalans opgenomen.

In het geval wordt besloten tot een risicoregeling (lening) dan wordt een premie gevraagd die een reële weergave vormt van het risico. De premie wordt in een risicovoorziening gestort en is in principe de optelsom van de verwachte schade, de uitvoeringskosten en een risico-opslag. Deze risico-opslag dient overeen te komen met gangbare risicopremies die worden gehanteerd bij vergelijkbare marktactiviteiten. De voorziening blijft meerjarig beschikbaar voor het doen van uitgaven voortkomend uit de risicoregeling. In overeenstemming met het Ministerie van Financiën wordt besloten over de aanwending van de middelen die na afloop van een risicoregeling nog resterend in een risicovoorziening.

Begrotingsbeheer

Als het toepassen van het leningsinstrument voor het verstrekken van leningen wordt overwogen, zal eerst bezien moeten worden of er bijzondere bestuurlijke of politieke omstandigheden zijn op grond waarvan van het *Nee, tenzij-beleid* kan worden afgeweken. Als dergelijke omstandigheden er niet zijn, wordt er geen lening verstrekt.

Als het leningsinstrument wordt toegepast, wordt de meerjarige budgettaire consequenties in beeld gebracht voor de uitgaven en de ontvangsten (rente en aflossing). Dit gebeurt zowel op verplichtingenbasis als op kasbasis. Die consequenties worden getoetst aan het geldende uitgavenkader en aan de kaders voor het EMU-saldo en de EMU-schuld.

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*

Betrokkenheid vakdepartement

Naast de reguliere betrokkenheid van de betreffende beleidsdirectie en de directie FEZ bij het toepassen van het leningsinstrument, is het van belang om tijdig ook de juridische functie in te schakelen. Dit vanwege het privaatrechtelijke karakter van een lening, vormgeving van een wettelijke grondslag en de eventuele bestuursrechtelijke (Awb)aspecten. Inschakeling van de juridische functie wordt aanbevolen bij het verstrekken van leningen en bij een – in een uitzonderingssituatie toegestane mogelijkheid van een – aan te gane lening als externe financiering voor een beleidsuitgave. In dit kader wordt ook de IRF van Financien als toezichthouder hierbij betrokken (zie ook hieronder).

Bij het verstrekken van leningen in het kader van een wettelijke regeling is, naast de inschakeling van de juridische functie, ook van belang om bij de voorbereidingen van het beleid de betreffende uitvoeringsorganisatie te betrekken. Op die wijze kunnen mogelijk te verwachten administratief-organisatorische problemen vroegtijdig in beeld komen.

Ook vroegtijdige inschakeling van de ADR als controleur kunnen controle- en verantwoordingsproblemen achteraf voorkomen of beperken.

Betrokkenheid Ministerie van Financiën

De IRF is in het kader van haar reguliere toezichthoudende taak op het begrotingsbeheer en het financieel beheer van de ministeries betrokken bij de beoordeling van het toepassen van het leningsinstrument. BBL/DGRB beoordeelt als hoeder van de begrotingsregels en het risicoregelingenbeleid, samen met de IRF de toetsingskaders van departementen, als het instrument lening als risicoregeling wordt gebruikt. Ook dient het Agentschap van het Ministerie van Financien (als uitvoerder en adviseur) tijdig worden betrokken bij de beoordeling of toepassing van de leningen. Tevens wordt het aanbevolen om BFB/Financien bij te betrekken als de lening relatie heeft met bijvoorbeeld de EU en de Europese Investeringsbank.

Betrokkenheid Tweede Kamer/Eerste Kamer

De Kamers van de Staten-Generaal zijn bij het inzetten van het leningsinstrument *vooraf* betrokken als er een wettelijke regeling wordt getroffen in de vorm van een formele wet of als de incidentele leningen in de memorie van toelichting van de begrotingen worden opgenomen.

De toetsingskaders voor de risicoregelingen worden na invulling - na akkoord van de ministerraad naar het parlement verzonden (Zie begrotingsregels bijlage 3).

Verder worden de beide Kamers vooraf ingeschakeld, indien de parlementaire voorhangprocedure moet worden toegepast bij verstrekken van leningen aan rechtspersonen. Daarnaast hebben beide Kamers een rol via de beoordeling van de jaarverslagen (verantwoording/saldibalans).

Betrokkenheid Algemene Rekenkamer

Bij het verstrekken van leningen in het kader van een wettelijke regeling is het aan te bevelen vroegtijdig ambtelijk met de Algemene Rekenkamer te overleggen over de controle- en verantwoordingsaspecten bij leningen die grote financiële gevolgen kunnen hebben. Dit is van belang om de controle- en verantwoordingsproblemen achteraf te voorkomen of beperken.

oOo

Disclaimer:

*Dit fiche is een informatief document ter toelichting van enkele comptabele onderwerpen. Het dient dus alleen als hulpmiddel en heeft **geen** status van juridische regelgeving of bestuurlijke afspraak.*